

מדינת ישראל

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

י"א תשרי, תשפ"ה
13 אוקטובר, 2024
מס' סימוכין: 2000-1061-2023-0000503

נוהל התאמות לאוכלוסיות תלמידים ייחודיות – תוכנית הבגרות הגמישה-

מעודכן לאוקטובר 2024

תוכנית הבגרות הגמישה מאפשרת לבתי הספר גמישות רבה בארגון הלמידה ובהתאמתה ללומדים בכיתה ההטרונגית, תוך מתן בחירה, מגוון דרכי למידה וחלופות שונות ליישום הידע. מהלך זה שם דגש על הקניה של ידע, מיומנויות יסוד, כגון למידה עצמאית, ניהול זמן, ועבודת צוות.

לצד ההזדמנויות שמהלך זה טומן בחובו, הוא עשוי להשפיע באופן שונה על קבוצות תלמידים בעלות מאפיינים ייחודיים, הזקוקות למגוון מענים בכיתות ההטרונגיות וההומוגניות (כיתות חנ"מ, כיתות עולים, כיתות אגף חינוך ילדים ונוער בסיכון ועוד). לפיכך, על הצוות החינוכי להתאים את דרכי ההוראה, הלמידה וההערכה עבור אוכלוסיות תלמידים ייחודיות.

ההתאמות מכוונות בראש ובראשונה לתהליכי ההוראה והלמידה בדגש על חיזוק מיומנויות באופן מובנה ומתפתח המלווה באימון ובהנחיה מפורשים לקידומן.

כמו כן, במסמך זה יפורטו ההתאמות במסגרת תוכנית הבגרות הגמישה לאוכלוסיות הייחודיות המפורטות כדלקמן:

כללי

- מרכיבי הציון במקצועות מורשת, חברה ורוח- ניתן לאפשר גמישות בארגון הלמידה של אירועי ההערכה השונים לאורך י- י"ב (שימו לב-ההבחנות החיצוניות במרכיב הבחינה 35% יתקיים החל מקיץ כיתה י')
- שיגור משימה- טרם שליחת המשימות (ציונים) על הצוות החינוכי לוודא כי מוצו התהליכים הפדגוגיים עם התלמידים, ובמידת הצורך ניתן להשהות שיגור משימה ולאפשר לתלמיד להתחיל מחדש את המשימה או משימה חלופית במועד חדש, ורק אז לשגר את ציונו של התלמיד. ניתן לשגר ציון של חלק מהתלמידים שהשתתפו בהכנת המשימה.
- עם זאת, יובהר כי מועד שיגור ציונים סופיים- יהיה בהתאם לסיום מיצוי התהליך הפדגוגי בבית הספר ובהתאם ללוחות הזמנים שיקבעו על ידי אגף הבחינות עבור כל מועד.

חינוך מיוחד

מאפייני האוכלוסייה:

- תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים בהתאם להחלטת ועדה לפי חוק חינוך מיוחד, תשמ"ח-1988 הניגשים לבחינות הבגרות, בהתאם לפירוט הבא:
- תלמידים בכיתה לחינוך רגיל הזכאים לסל מוסדי – יש לפעול בהתאם להנחיות אגף לקווים למידה והפרעות קשב.
  - תלמידים בכיתה לחינוך רגיל הזכאים לסל אישי/מסלול 07
  - תלמידים בבתי ספר לחינוך מיוחד ובכיתות חינוך מיוחד בבתי ספר רגילים
  - התייחסות נפרדת בחינוך המיוחד היא לתלמידים עם מוגבלות בשמיעה (קוד 60). אוכלוסייה זו מתחלקת לקבוצת התייחסות מבחינת התאמות:

מדינת ישראל

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

1. הלומדים בכיתה בחינוך הרגיל, עם זכאות לסל אישי ללא זכאות לאפיון מוגבלות נוסף או עם זכאות לאפיון מוגבלות נוסף בשכיחות גבוהה ברמת תפקוד גבוהה (לקות למידה קוד 58 - רמת תפקוד 1-2, הפרעות התנהגותיות ורגשיות- קוד 55 - רמת תפקוד 1-2, משכל גבולי- קוד 51 רמת תפקוד 1, הפרעות נפשיות- קוד 57 רמת תפקוד 1). אם נדרשות התאמות נוספות להתאמות הניתנות בגין המוגבלות בשמיעה, יש לפעול בהתאם להנחיות אגף לקויות למידה.

2. הלומדים בכיתה בחינוך הרגיל, עם זכאות לסל אישי שלהם זכאות לאפיון מוגבלות נוסף בשכיחות נמוכה או עם זכאות לאפיון מוגבלות נוסף בשכיחות גבוהה ברמת תפקוד נמוכה (לקות למידה קוד 58 - רמת תפקוד 3-4, הפרעות התנהגותיות ורגשיות- קוד 55 - רמת תפקוד 3-4, משכל גבולי- קוד 51 רמת תפקוד 2-4, הפרעות נפשיות- קוד 57 רמת תפקוד 2-4).

3. תלמידים עם מוגבלות בשמיעה הלומדים בכיתה בחינוך מיוחד – חירשים (סוג 11) בבית רגיל או בבית ספר לחינוך מיוחד.

4. תלמידים עם מוגבלות בשמיעה הלומדים בכיתה בחינוך מיוחד בבית ספר רגיל או בבית ספר לחינוך מיוחד שאינו בייעוד חירשים (אינו סוג 11).

פירוט ההתאמות:

משימות מבוקרות

תלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים שיגלו קשיים בביצוע משימות הביצוע המבוקרות - יוכלו במידת הצורך לבצע אותן עם התאמה בדרישות.

המורה יוכל לבחור עבור תלמיד הזכאי לשירותי חינוך מיוחדים משימה שונה מזו שנבחרה לכלל הכיתה בהתאם לצורך ייחודי של תלמיד/ים בכיתה והתאמתו לתלמיד/ה.

תלמידים עם מוגבלות בשמיעה זכאים להתאמות במשימות המבוקרות של החינוך המיוחד, פרט לתלמידים עם מוגבלות בשמיעה עם חומרת מוגבלות א' הלומדים בחינוך הרגיל בהתאם לחינוך הרגיל.

היבחנות בבחינות חיצוניות

- התלמידים המפורטים לעיל, לרבות תלמידים עם מוגבלות בראיה, יהיו זכאים להתאמות בהתאם להחלטה של ועדת התאמות מחוזית/ ועדת ערעורים עליונה/ הצוות הרב מקצועי בבית הספר, בדומה למבחנים אחרים שהם מבצעים למעט היבחנות במבחן מותאם. **בבחינות בהיקף של 70% על-פי המתווה הישן יתאפשר מבחן מותאם.**
- תלמידים עם מוגבלות בשמיעה (בחומרת מוגבלות ברמה ב'-ג' או תלמידים בכיתות חנ"מ חרשים (סוג 11) יקבלו את ההתאמות של תלמידים עם מוגבלות בשמיעה כולל ההתאמה של מבחן בית ספרי.
- במסגרת תוכנית הלימודים המותאמת יקבע המפמ"ר גם את מתווה הבחינה ואת הכללים לכתבתה ע"י ביה"ס. המבחן הבית ספרי יכתב בהתאם לתוכנית הלימודים המותאמת לתלמידים עם מוגבלות בשמיעה, יאושר ע"י המפמ"ר ויבדק בביה"ס.
- תלמידים הזכאים להיבחן במבחן בית ספרי שיבחרו להיבחן במבחן החיצוני הרגיל, יקבלו תוספת של 10 נקודות לציון הבחינה החיצונית.
- תלמידים עם חומרת מוגבלות ברמה א' אינם זכאים למבחן בית ספרי. התלמידים נבחנים בבחינה הרגילה ללא תוספת 10 נקודות.
- ההנחיה לעיל חלה על בחינות עפ"י המתווה הישן (70%) ועל בחינות עפ"י המתווה החדש (35%).

ילדים ונוער בסיכון

מאפייני האוכלוסייה:

תלמידים הלומדים בבתי ספר, כיתות ותכניות השייכים לאגף ילדים ונוער בסיכון הינם תלמידים על רצף הסיכון והנשירה ממערכת החינוך המאופיינים בפערים לימודיים חברתיים וכלכליים. כל אלו יוצרים לעיתים תחושת אי מסוגלות וחוסר אמונה ביכולתם. הנחת היסוד היא כי פערים לימודיים אלה הם תוצאה של מהלך ונסיבות חייהם ואינם מעידים על יכולותיהם האובייקטיביות של התלמידים.

הוראה מותאמת לצורכי התלמידים תסייע להם לצמצם את הפערים ולרכוש את המיומנויות הנדרשות כדי להגיע להצלחה לימודית במסגרת תכנית הברורות הגמישה.

פירוט ההתאמות:

משימות מבוקרות

▪ המורה יוכל לבחור עבור כל תלמיד משימה שונה בהתאם לצורך ייחודי של תלמידים בכיתה והתאמתו לתלמיד/ה.

היבחות בבחינות חיצוניות

תלמידים יידרשו להיבחן בבחינות החיצוניות בהבחנות רגילה למעט תלמידים הזכאים להתאמות מתוקף החלטה של ועדה מחוזית.

לקוויות למידה והפרעת קשב

מאפייני האוכלוסייה:

תלמידים עם חשד ללקוויות למידה או הפרעת קשב, תלמידים עם לקוויות למידה או הפרעת קשב הלומדים בחינוך הרגיל, לרבות תלמידים אשר היו זכאים לתמיכה מסל השילוב המוסדי בחטיבת הביניים ותלמידים עם מוגבלות בשמיעה עם חשד ללקוויות למידה או עם לקוויות למידה ו/או הפרעות קשב הלומדים בחינוך הרגיל (*פירוט מלא נמצא בחוזר הנהלים להתאמות).

מוקדי הקושי של תלמידים עם לקוויות למידה והפרעת קשב הם ברכישת ידע כמו גם ביכולת שלהם לבטא את הידע הנרכש. המטרה העיקרית העומדת אל מול מערכת החינוך היא לסייע לתלמיד להיות לומד עצמאי הממצה את יכולותיו. לשם כך יש חשיבות להקניה ותרגול של מיומנויות למידה הנדרשות לשם הצלחה.

התאמות מכוונות בראש ובראשונה לתהליכי ההוראה והלמידה בדגש על חיזוק מיומנויות באופן מובנה, מתפתח באופן המלווה באימון ובהנחייה מפורשים לקידומן.

אולם, במקביל להקניה ותרגול של מיומנויות הלמידה יתכנו מצבים בהם נדרש שימוש בדרכי פיצוי נוספות שיסייעו לעקוף חסמים הנובעים ממקור הקושי במהלך הלמידה השוטפת בשיעור ובתהליכי ההערכה.

פירוט ההתאמות:

משימות מבוקרות

▪ משימות אישיות ושיתופיות – התוצר הסופי שיוגש יעמוד בדרישות כמו מכלל התלמידים.

מדינת ישראל

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

היבחנות בבחינות חיצוניות

- ההתאמות בהיבחנות במסגרת מבחנים חיצוניים במקצועות רוח, חברה ומורשת הן: הארכת זמן הבחינה ב- 25%, הגדלת שאלון הבחינה, השמעה/הקראת שאלון הבחינה, הקלדה, מבחן בעל-פה. התאמות ברמה 2 ו-3 יינתנו על ידי ועדה מחוזית או מל"ל
- אין בחינה מותאמת במקצועות רוח, חברה ומורשת לתלמידים הנבחנים בהיקף של 35% במתווה החדש. הבחינה המותאמת תחול על התלמידים הנבחנים על בחינות בהיקף של 70% על פי המתווה הישן בלבד.

ההתאמות בהיבחנות יינתנו בדגשים הבאים:

- בתי ספר ברשויות מקומיות שבתכנית מ"לקויות ללמידה"-התאמות בהיבחנות בכיתה י' ברשויות בהן פועלת התוכנית "מלקויות ללמידה" (פעימה ראשונה ושניה) – הזכאות להתאמות תהיה רק בהתאם להחלטת מערך המל"ל המשתקפת במערכת הברריות
- תלמידים בכיתה י' בבתי ספר ברשויות מקומיות שאינן בתוכנית "מלקויות ללמידה"- הזכאות להתאמות בהיבחנות תהיה רק בהתאם להחלטת ועדה פדגוגית או ועדת התאמות מחוזית והמשתקפת במערכת הברריות
- בית ספר שבחר במתווה החדש (35%) ובהיבחנות בכיתה י' בבחינות חיצוניות במקצועות רוח, חברה ומורשת יגיש באמצעות מערכת הברריות בקשה לאישור התאמות לוועדה המחוזית **עד לתאריך ה- 01/01/25** בעבור מקצועות רבי המלל ובמידה ומעוניין ניתן להגיש בקשות עבור כלל המקצועות.
- בתי ספר שימשיכו להיבחן על פי המתווה הישן (70%) יגישו באמצעות מערכת הברריות בקשות לוועדה המחוזית בעבור כלל המקצועות (עד לחודש יוני 2025) בהתאם לנוהל שיפורסם בככל שנה.
- ההתאמות בהיבחנות בכיתות יא' ויב'- יינתנו בהתאם להחלטת וועדה פדגוגית, מערך המל"ל, או ועדת התאמות מחוזית.

ילדים חולים בביתם

מאפייני האוכלוסייה:

- תלמידים שהוכרה זכאותם על ידי משרד החינוך מתוקף חוק חינוך חנים לילדים חולים תשס"א- 2001 - תלמידים השוהים בביתם בשל מחלה במשך תקופה העולה על 21 ימים רצופים או חולים במחלה מתמשכת. תלמידים אלו זכאים למענה לימודי ו/ או טיפולי בביתם בהתאם להחלטת ועדה לפי חוק חינוך מיוחד.

פירוט ההתאמות :

משימות מבוקרות:

- מתן משימות שונות בהתאם למאפייני התלמיד מבין המשימות המקוונות הקיימות.

מדינת ישראל

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

היבחנות בבחינות חיצוניות

- תלמידים חולים בביתם הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים יקבלו את ההתאמות בהתאם לסוג המוגבלות ותפקוד התלמיד.
- תלמידים חולים בביתם הזכאים להתאמות בשל מאפיינים נוספים כגון: לקות למידה, הפרעת קשב, עולים חדשים, ילדים ונוער בסיכון וכד', יהיו זכאים להתאמות ככל תלמיד אחר.

עולים חדשים

מאפייני האוכלוסייה:

- תלמידים עולים חדשים ותושבים חוזרים (בהתאם להגדרה בחוזר המנכ"ל) מתמודדים עם אתגרים רבים:
- השפה העברית עבור העולים הינה שפה חדשה המקשה על יכולת הביטוי וייצוג הידע שלהם.
  - השלמות פערים לימודיים במקצועות הלימוד השונים והיכרות עם מקצועות חדשים.
  - אתגר חברתי בגין השוני התרבותי, הרגשי והחברתי.

פירוט ההתאמות:

משימות מבוקרות

תלמידים עולים יוכלו לבצע את כל המשימות המבוקרות עם התאמה בדרישות.

המורה יוכל לבחור עבור תלמיד משימה שונה (מתוך משימות הביצוע המקוונות) מזו שנבחרה לכלל הכיתה בהתאם לצורך ייחודי של תלמיד/ים בכיתה.

עבור תלמידים ברמה ב' וגי' ניתן להגיש את המשימות בשפת אם ובלבד שבמוסד החינוכי מלמד מורה בתחום הדעת, אשר דובר השפה.

החל מתשפ"ו:

- המשימות הגנריות יתורגמו ל 3 שפות (רוסית, צרפתית, אנגלית)

בחינות חיצוניות

- באתרי המפמ"רים יפורסמו לשימוש המורים המבנה, המסגרת והכללים המותאמים לבחינות עולים.
- יש לאפשר לתלמידים עולים/ תושבים חוזרים את כלל ההתאמות לעולים בהתאם לחוזר מנכ"ל ולסיווג העולה בהתאם לרמה.
- בהתאם לחוזר מנכ"ל לא תינתן תוספת ניקוד לתלמידים עולים/ תושבים חוזרים בהערכה חלופית (30%) במידה והתלמיד ייבחן בבחינה חיצונית רגילה בעברית יקבל תוספת נקודות ע"פ הרמה.

טבלה מרכזת התאמות

אוכלוסיות ייחודיות	משימות מבוקרות	בחינות חיצוניות
חינוך מיוחד	- תלמידים שיגלו קשיים בביצוע המשימות המבוקרות יוכלו במידת הצורך לבצע אותן עם <u>התאמה בדרישות</u>. - המורה יוכל לבחור משימה שונה מזו שנבחרה לכלל הכיתה בהתאם לצורך ייחודי של תלמידים בכיתה.	- ינתנו התאמות בדומה למבחנים אחרים שהם מבצעים, למעט מבחן מותאם. בבחינות בהיקף של 70% על-פי המתווה הישן תתאפשר בחינה מותאמת. - תלמידים עם חומרת מוגבלות בשמיעה ב-ג' או תלמידים בכיתות חנ"מ חרשים (מסוג 11) זכאים להתאמות הניתנות להם במבחני בגרות אחרים כולל ההתאמה של מבחן בית ספרי. - המבחן ייכתב בהתאם לתוכנית הלימודים המותאמת לתלמידים עם מוגבלות בשמיעה. במסגרת תכנית הלימודים המותאמת יקבע המפמ"ר גם את מתווה הבחינה ואת הכללים לכתיבתה ע"י ביה"ס. הבחינה תאושר ע"י המפמ"ר ותיבדק בביה"ס. תלמידים הזכאים להיבחן במבחן בית ספרי שיבחרו להיבחן במבחן החיצוני הרגיל, יקבלו תוספת של 10 נקודות לציון הבחינה החיצונית. - ההנחיה לעיל חלה על בחינות עפ"י המתווה הישן (70%) ועל בחינות עפ"י המתווה החדש (35%). - תלמידים עם שמיעה בחומרת מוגבלות א' אינם זכאים למבחן בית ספרי. ואינם זכאים לתוספת 10 נקודות לציון הבחינה החיצונית.
ילדים ונוער בסיכון	ניתן יהיה לבחור משימות שונות עבור תלמידים הלומדים בכיתה אחת.	תלמידים יידרשו להיבחן בבחינות החיצוניות בהבחנות רגילה למעט תלמידים הזכאים להתאמות מתוקף החלטה של ועדה מחוזית.
לקויות למידה והפרעות קשב	משימות אישיות ושיתופיות-התוצר הסופי	התאמות בהיבחנות במסגרת מבחנים חיצוניים במקצועות רוח, חברה

מדינת ישראל

משרד החינוך

המינהל הפדגוגי

ומורשת זהות להתאמות שניתנו בבחינות החיצוניות במתווה הישן של ה- 70% למעט מבחן מותאם. • אין בחינה מותאמת במקצועות רוח, חברה ומורשת לתלמידים הנבחנים בהיקף של 35% במתווה החדש. הבחינה המותאמת תחול על התלמידים הנבחנים על בחינות בהיקף של 70% על פי המתווה הישן בלבד.	שיוגש יהיה בהתאם לדרישה מכלל התלמידים.	
• יינתנו התאמות בהתאם לסוג המוגבלות ותפקוד התלמיד. • תלמידים הזכאים להתאמות בשל מאפיינים נוספים כגון: לקות למידה, הפרעת קשב, עולים חדשים, ילדים ונוער בסיכון וכד', יהיו זכאים להתאמות שנקבעו.	• הגשת משימות באופן אישי- ככל שידרש. • מתן משימות שונות בהתאם למאפייני התלמיד מבין המשימות המקוונות הקיימות	ילדים חולים בביתם
▪ באתרי המפמ"רים יפורסמו לשימוש המורים המבנה, המסגרת והכללים המותאמים לבחינות עולים. • יש לאפשר לתלמידים עולים/ תושבים חוזרים את כל ההתאמות בהתאם לחוזר מנכ"ל ולסיווג העולה בהתאם לרמה. • בהתאם לחוזר מנכ"ל לא תינתן תוספת ניקוד לתלמידים עולים/ תושבים חוזרים בהערכה חלופית (30%) במידה והתלמיד ייבחן בבחינה חיצונית רגילה בעברית יקבל תוספת נקודות ע"פ הרמה.	• <u>נעשו התאמות בדרישות לתלמידים עולים ותושבים חוזרים</u>. • המורה יוכל לבחור משימה שונה מזו שנבחרה לכלל הכיתה בהתאם לצורך ייחודי של תלמיד/ים בכיתה. • עבור תלמידים ברמה ב' וג' ניתן להגיש את המשימות בשפת אם ובלבד שבמוסד החינוכי מלמד מורה בתחום הדעת, דובר השפה • החל מתשפ"ו המשימות הגנריות יתורגמו ל 3 שפות (רוסית, צרפתית, אנגלית)	עולים חדשים

אלה מוזס

בברכה,

מנהלת אגף על יסודי

